دنبال رهاسازی فضای مجازی نیستیم

وزیر ارتباطات تاکید کرد: دسترسی آزاد به اطلاعات حق مردم است. محمود واعظی در حاشیه جلسه هیات دولت در پاسخ به پرسشی درباره کنترل فضای مجازی، اظهار کرد: دسترسی آزاد به اطلاعات را حق همه مردم می‌دانیم، اما این بدان معنا نیست که در فضای مجازی هر سایتی که محتوای مستهجن یا ضددینی یا ضدامنیتی داشته باشد بتواند فعالیت کند. وی در ادامه افزود: ما به قانون متعهد و دنبال پاکسازی فضای مجازی هستیم ولی این بدان معنا نیست که مطالبی که مشکلی ندارد نباید در اختیار مردم قرار بگیرد. ما دنبال رهاسازی فضای مجازی نیستیم اما دسترسی به اطلاعات آزاد را حق مردم می‌دانیم.

سرخط خبرها

- **آمادگی ایران در حوزه‌های اکتشاف نفت و ساخت نیروگاه در کوبا.** بلومبرگ
- **مدل مسکن اجتماعی و مسکن حمایتی در هیات دولت تصویب شد.** هیات دولت
- **وزیر مسکن و شهرسازی گفت: پاسخگوی نمایندگان مجلس در زمینه استیضاح هستم.** ایسنا
- **قیمت سکه تمام طرح جدید با افزایش ۷۰۰۰ تومانی در مقایسه با روز قبل به یک میلیون و ۱۹۱ هزار تومان رسید.** ایسنا
- **افزایش قیمت پرتقال جنوب/ پرتقال وارد نشود، قیمت سر به فلک می‌گذارد.** مهر
- **ترفند تازه قاچاقچیان توسط ماموران گمرک لو رفت.** گمرک ایران
- **فروش ۱۰ هزار میلیارد تومان پوشاک در شب عید/ ۱۵۰ میلیارد تومان لباس در پلاسکو سوخت.** تسنیم

خبر

پروژه‌های عمرانی ۲۰ هزار میلیارد محروم شدند

در فاصله اندک مانده به پایان سال ظاهرا توان مالی دولت برای پرداخت پروژه‌های عمرانی حداکثر ۳۷ هزار میلیارد است و قدرت پرداخت ۲۰ هزار میلیارد دیگر را با توجه به درآمدهای موجود ندارد. طبق قانون بودجه ۱۳۹۵ دولت باید از حدود ۲۹۴ هزار میلیارد تومان منابع عمومی تا ۵۷ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان برای پروژه‌های عمرانی به عنوان بخشی از هزینه‌های خود اختصاص دهد و مابقی سهم هزینه‌های جاری که عمدتا حقوق و دستمزد است، خواهد بود. گرچه در تقسیم‌بندی منابع عمومی دولت که از محل فروش نفت واگذاری دارایی‌های مالی و همچنین درآمدها تامین می‌شود، توانی برای هزینه‌های جاری و عمرانی وجود ندارد اما آنچه هم سهم پروژه‌های عمرانی می‌شود طی سال‌های گذشته همواره به طور ناقص به آن اختصاص پیدا کرده و به عبارتی هزینه‌های جاری از یکسو و کاهش درآمد از سوی دیگر مانع از پرداخت کامل سهم عمرانی‌ها شده است. این در حالی است که برای سال جاری تا ۵۷ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که باید پرداخت شود. ولی آن طور که به تازگی رییس سازمان برنامه و بودجه اعلام کرده است، دولت تلاش می‌کند که تا ۳۷ هزار میلیارد تومان از این منابع را به بخش عمرانی اختصاص دهد.

ادامه از صفحه اول

۴۰ روز بدون مرد تندبادها

جامعه ما هنوز وزنه‌های سنگینی چه در حاکمیت و چه در حاشیه حاکمیت دارد اما هاشمی وزنه‌ای بود که می‌شد به آن اتکا کرد. احساس غالبی که در این چهل روز در بین مجموعه انسان‌هایی که با آنان برخورد کردم خلأ «بزرگِ قبیله و ریش سفید» بود که می‌توانست در بزنگاه‌های حساس کمک کند. مردم ایران عموی پیر، خردمند و حکیمی را از دست دادند که می‌توانست در تندبادهای حادثه آنها را یاری دهد.

ویژه

طرح جاده ساحلی اهواز به ملاثانی اجرا می‌شود

دکتر غلامرضا شریعتی، استاندار خوزستان در نشست بررسی این پروژه در سرای استانداری تصریح کرد: طرح احداث جاده ساحلی اهواز - ملاثانی شامل ۴۸ کیلومتر و با اعتبار ۸۰ میلیارد تومان اجرا می‌شود. استاندار خوزستان افزود: این پروژه از جمله طرح‌های اقتصاد مقاومتی است که هم اشتغالزاست و هم زمانی که به سرانجام رسید از نظر پدافند غیرعامل برای اهواز، ویس، شیبان و ملاثانی کاملا موثر خواهد بود.
شریعتی عنوان کرد: رودخانه کارون می‌تواند منبع درآمد خوبی برای ساکنین حاشیه آن از نظر جاذبه‌های گردشگری باشد اما متاسفانه آن طور که باید و شاید از این فرصت استفاده لازم نمی‌بریم و امیدواریم پس از بهره‌برداری از این طرح و با ورود مسافران به اهواز رونق اقتصادی و اشتغالزایی نیز برای اهالی منطقه فراهم شود.

جذب اعتبار ۴۰ میلیاردی برای جبران کاهش ساعات آموزشی دانش‌آموزان

استاندار خوزستان گفت: با رایزنی‌های انجام شده مبلغ ۴۰ میلیارد ریال را برای جبران کاهش ساعات آموزشی دانش‌آموزان خوزستانی از پتروشیمی گرفتیم.
غلامرضا شریعتی در حاشیه بازدید از نمایشگاه مدرسه انقلاب در دبیرستان دخترانه مسلم ناحیه سه اهواز اظهار کرد: رسیدگی به امور دانش‌آموزان زیرساخت توسعه است و در مسائل فرهنگی و آموزش و پرورش اگر یک نظام برنامه‌ریز خوب داشته باشیم به موفقیت‌های بیشتری دست پیدا می‌کنیم. وی با تاکید بر کیفیت بالا و تاثیرگذاری مثبت نمایشگاه مدرسه انقلاب افزود: باید از همین حالا زیرساخت‌های توسعه کار و برای ارتقای آنها برنامه‌ریزی کنیم که یکی از اصلی‌ترین موارد آموزش و پرورش است.

بیمه البرز خسارت بیمه‌گزارانش در پلاسکو را پرداخت کرد

شرکت بیمه البرز خسارت بیمه‌گزاران زیان‌دیده این شرکت را که در حادثه آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو دچار خسارت شده بودند، پرداخت کرد.
به گزارش روابط عمومی بیمه البرز، این شرکت در همان ساعات اولیه پس از وقوع حادثه آتش‌سوزی پلاسکو با تشکیل ستاد ویژه‌ای به تشکیل پرونده، بررسی و محاسبه میزان خسارت وارد شده به بیمه‌گزاران زیان‌دیده خود پرداخت و مبالغ خسارت را به تمام واحدهای تجاری‌ای که تحت پوشش بیمه البرز بودند، پرداخت کرد. این گزارش حاکی است، ساختمان پلاسکو تهران ساعت ۷:۵۹ صبح روز پنجشنبه ۳۰ دی دچار آتش‌سوزی شد و در ساعت ۱۱:۳۰ به دلیل گسترش و سرایت آتش سوزی فرو ریخت.

نگاه روز

حسین میثمی

صاحبنظر پولی و بانکی

ابزارهای سیاستگذاری پولی و بازار اوراق بدهی دولتی

در اکثر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، بازار اوراق بدهی دولتی یکی از بسترهای مهم سیاستگذاری پولی محسوب می‌شود. با این حال، در قانون عملیات بانکی بدون ربا و قانون پولی و بانکی (به عنوان قوانین مرجع در حوزه پول و بانک)، به این مساله کلیدی توجهی نشده است. ابزارهای در اختیار سیاستگذاری پولی جهت دستیابی به ثبات قیمت‌ها و سایر اهدافی که دارد، یکی از مباحث کلیدی در بانکداری مرکزی نوین به حساب می‌آید. دلیل این مساله آن است که بهره‌مندی مقام ناظر پولی از ابزارهای کافی، از منظر عملیاتی و اجرایی، مهم‌ترین سطح در اجرای برنامه سیاستگذاری پولی محسوب می‌شود زیرا در صورتی که ابزارهای مناسبی در اختیار بانک مرکزی نباشد، به هیچ عنوان امکان مدیریت بازار پول و دستیابی به اهداف تعیین شده برایش فراهم نخواهد بود. نکته اساسی در رابطه با این ابزارها آن است که هدف نهایی تمامی آنها، تاثیرگذاردن بر «ذخایر» بانک‌ها نزد بانک مرکزی یا به طور کلی تغییر عرضه و تقاضای ذخایر در بازار پول به نحوی است که نرخ سود سیاستی کوتاه‌مدت، در سطح مشخص و هدف مورد نظر بانک مرکزی قرار گیرد؛ به عبارت دیگر، هدف نهایی از ابزارهای مذکور هدایت نرخ‌های موجود بازار به سمت نرخ‌های هدف‌گذاری شده است. بررسی تجارب کشورهای مختلف نشان می‌دهد که بانک‌های مرکزی از ابزارهای گوناگونی جهت سیاستگذاری پولی استفاده کرده‌اند اما برخی از شیوه‌ها تقریبا در اکثر کشورها مشترک بوده و از آنها به صورت گسترده استفاده می‌شود. عملیات بازار باز (بر روی اوراق بدهی دولتی)، تسهیلات قاعده‌مند، ذخایر قانونی و بازار بین‌بانکی برخی از مهم‌ترین این موارد هستند. از طرف دیگر، نباید فراموش کرد که یکی از تفاوت‌های مهم بانکداری مرکزی اسلامی با بانکداری مرکزی متعارف، شرعی بودن ابزارهای عملیاتی مورد استفاده توسط سیاستگذار پولی است زیرا بسیاری از ابزارهای متعارف مبتنی بر عقد قرض همراه با زیاده یا سایر شیوه‌های غیرقابل پذیرش (مانند بیع‌العینه) عملیاتی می‌شوند که در چارچوب اسلامی و قانون عملیات بانکی بدون ربا قابل پذیرش نیست. به عنوان مثال، عملیات بازار باز متعارف به طور عمده بر اساس خرید و فروش اوراق قرضه دولت انجام می‌شود که در چارچوب اسلامی قابلیت استفاده ندارد؛ یا اینکه تسهیلات قاعده‌مند بین بانک مرکزی و بانک‌ها بر اساس قرارداد قرض صورت می‌پذیرد که با چالش ربا مواجه است. بخش عمده‌ای از مبادلات بانک مرکزی با بانک‌ها در بازار بین بانکی نیز با همین مساله (ربا) مواجه است. بر این اساس، فراهم کردن بستر حقوقی استفاده از ابزارها و شیوه‌های اسلامی جهت سیاستگذاری پولی در قوانین مرجع حوزه پول و بانکداری (شامل قانون عملیات بانکی بدون ربا و قانون پولی و بانکی) دارای اهمیت زیادی است. با وجود آنچه مطرح شد، ارزیابی قوانین مذکور به خوبی نشان‌دهنده ضعف در طراحی ابزارهای اسلامی جهت سیاستگذاری پولی است. در این رابطه، ارزیابی قانون عملیات بانکی بدون ربا نشان می‌دهد که هرچند در ماده ۲۰ قانون فعلی، به برخی ابزارهای در اختیار بانک مرکزی جهت سیاستگذاری پولی اشاره شده، اما در این ماده هیچ یک از ابزارهای اصلی سیاستگذاری پولی شامل عملیات بازار باز روی اوراق بدهی دولتی، تسهیلات قاعده‌مند، ذخایر قانونی و نقش بانک مرکزی در بازار بین‌بانکی مورد توجه واقع نشده است. ارزیابی قانون پولی و بانکی کشور نیز نشان‌دهنده وجود ضعف‌های جدی در این رابطه است. در واقع هر چند در مواد ۱۳ و ۱۴ قانون به ابزارها و شیوه‌های در اختیار بانک مرکزی اشاره شده است، اما ابزارهای ذکر شده بسیار محدود و ابتدایی هستند. به عنوان مثال، در این مواد به مساله تسهیلات قاعده‌مند و بازار بین بانکی هیچ اشاره‌ای نشده است. در رابطه با عملیات بازار باز نیز صرفا به بیان این عبارت بسنده شده است که بانک مرکزی می‌تواند به خرید و فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی اقدام کند. این در حالی است که اوراق قرضه در چارچوب اسلامی قابلیت استفاده ندارد و اسناد خزانه هم به صورت کلی اسلامی محسوب نمی‌شود؛ بلکه صرفا آن دسته از اسناد خزانه که روی بدهی‌های واقعی منتشر شود اسلامی به حساب می‌آید. با توجه به آنچه مطرح شد، به نظر می‌رسد فراهم کردن بسترهای حقوقی استفاده از ابزارهای نوین سیاستگذاری پولی (به ویژه عملیات بازار باز بر روی اوراق بدهی دولتی) دارای اهمیت زیادی است. بر این اساس، توصیه می‌شود در اصلاح قوانین مرجع حوزه پول و بانک، به مساله طراحی ابزارهای اسلامی جهت سیاستگذاری پولی و تبیین صحیح نقش مقام پولی در بازار اوراق بدهی دولتی تاکید شود.

زاویه

توسعه روابط بین بانکی یکی از اهداف سفر به عمان و کویت

رییس کل بانک مرکزی درباره اهداف سفر خود به دو کشور عمان و کویت اظهار کرد: در جریان سفر به این دو کشور به دنبال افزایش روابط میان بانک‌های دو کشور هستیم. ولی‌الله سیف درباره روابط بین بانکی میان ایران و این دو کشور اظهار کرد: از گذشته رابطه خیلی خوبی با برادران‌مان در عمان داشته‌ایم و در جریان سفر امروز نیز ملاقات خاصی با رییس کل بانک مرکزی عمان خواهم داشت. در ادامه برنامه‌های سفر به مسقط با همتای عمانی خود در جلسه مشترک در حوزه بانک‌های دو کشور حضور پیدا خواهیم کرد تا بتوانیم روابط بانکی مناسبی بین ایران و عمان ایجاد کنیم و در آینده نیز توسعه بیشتری به آن ببخشیم. وی گفت: در سفر به کویت در دیداری با همتای کویتی خود مسائل فی مابین مطرح می‌شود و ممکن است در جریان این مسائل توسعه روابط بانکی و اقتصادی میان دو کشور صورت بگیرد.

کلان

کاهش نرخ سود بانکی تا انتخابات منتفی است

عبور نرخ‌ها در بازار بین بانکی از ۲۵ درصد

دانیال شایگان/ اعتماد

گروه اقتصادی

بازار بین بانکی به عنوان بازاری که کسری‌های بانک‌ها را به صورت یک شبه و هفتگی تامین می‌کند، نرخ‌هایی را این روزها تجربه می‌کند که از ۲۵ درصد نیز عبور کرده است. ارقامی نزدیک به دو هزار و ۱۷۰ هزار میلیارد تومان، وجوهی است که در طول یک سال در این بازار مورد معامله قرار گرفته آن هم با نرخ‌هایی که با میزان نرخ سود رسمی بانک‌ها فاصله زیادی دارد. به همین دلیل هم فعالان بانکی با دست گذاشتن روی میزان سودی که در بازار بین بانکی پرداخت می‌کنند، معتقدند دیگر کاهش نرخ سود بانکی هرچند از تورم به میزان قابل توجهی بالاتر باشد، جایگاهی ندارد. هزینه تمام شده پول در بانک‌ها بالاست و این موضوع بانک‌ها را پس از سیاست کاهش نرخ سود، به دور زدن قانون واداشت. یکی از مسوولان نظام بانکی در یکی از پانل‌های تخصصی همایش پولی و بانکی صراحتا از اجبار بانک‌ها برای دور زدن قانون گفت و توضیح داد بانک‌ها برای سپرده‌های روزشمار به شرط ماندگاری دو ماه، سود یک‌ساله پرداخت می‌کنند.
بانک‌های دولتی البته وضعیت بهتری دارند. این بانک‌ها کسری‌های خود را اغلب به جای تامین از بازار بین بانکی از حساب بانک مرکزی برداشت می‌کنند. اگرچه اضافه برداشت از بانک مرکزی جریمه ۳۴ درصدی دارد اما جریمه بانک‌های دولتی غالبا بخشیده شده و اضافه برداشت آنها تبدیل به خطوط اعتباری جدید می‌شود. اما برای بانک‌های غیردولتی جریمه‌ها سر جای خود باقی می‌ماند و لذا این بانک‌ها ترجیح می‌دهند به سراغ بازار بین بانکی با نرخ‌های ۲۵ درصدی بروند.
اگرچه در ماه‌هایی از سال ۱۳۹۴ نرخ مزبور در بازار بین بانکی به ۱۸ درصد نیز رسید اما دوباره از ابتدای سال جاری نرخ سود در این شبکه صعودی شد و در حال حاضر ارقام عنوان شده بیش از ۲۵/۵ درصد است.
در سال ۱۳۹۴ مجموعا ۲۳ هزار و ۳۱ فقره معامله به ارزش دو هزار و ۱۷۱ هزار و ۵۸۹ میلیارد تومان با محدوده نرخ ۳۰-۱۷ درصد و با میانگین نرخ ۲۴/۴۷ درصد انجام شد. در مقایسه با سال ۱۳۹۳ باز هم بازار بین بانکی از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است، تعداد معاملات با ۳۲/۵ درصد افزایش و حجم معاملات با رشد ۹۱ درصدی همراه بوده است.

تامین منابع و کاهش نرخ سود، مسبب ایجاد بازار

بازارهای بین بانکی در دنیا دست کم دو نقش حیاتی در نظام‌های مالی نوین ایفا می‌کنند. نخستین و مهم‌ترین نقش آنها مداخله فعالانه و موثر بانک مرکزی در اجرای سیاست‌های پولی از طریق راهبری نرخ‌های سود است و دوم آنکه بازارهای بین بانکی کارآمد، نقدینگی را به شکل مطلوبی از موسسات مالی دارای مازاد وجوه به موسسات دارای کسری وجوه انتقال می‌دهند. بر این اساس بانک مرکزی ایران به موجب مصوبات یک هزار و سی و یکمین صورتجلسه هجدهم مهرماه سال ۱۳۸۳ شورای پول و اعتبار مجوز لازم جهت برنامه‌ریزی و ساماندهی بازار بین بانکی ریالی را صادر و این بازار پس از پذیرش عضویت بانک‌های متقاضی فعالیت خود را در هجدهم تیرماه ۱۳۸۷ به همت بانک مرکزی به طور رسمی آغاز کرد.
در این سال با توجه به بسته سیاستی-نظارتی مقرر شد «بانک مرکزی بازار بین بانکی را برای انجام مبادلات عمده بین بانک‌ها راه‌اندازی کند» در همین راستا، بازار یادشده از تاریخ ۱۳۸۷/۴/۱۸ رسما با حضور بانک‌های مجاز یعنی بانک صادرات، تجارت، رفاه کارگران، توسعه صادرات، صنعت و معدن، پست بانک و بانک‌های خصوصی شروع به کار کرد و مقرر شد پس از بهبود موثر مدیریت نقدینگی سایر بانک‌های متقاضی، امکان فعالیت آنها نیز در این بازار فراهم شود. در واقع بازار بین بانکی در سال ۸۷ با عضویت ۱۰ بانک آغاز به کار کرد و در حال حاضر ۲۸ بانک در این بازار عضویت دارند.
هدف از راه‌اندازی این بازار که البته پیش از آغاز رسمی فعالیت، به صورت غیر رسمی از زمان شکل‌گیری نظام بانکی وجود داشت؛ یک، تامین نقدینگی مورد نیاز بانک‌ها با نرخ‌هایی کمتر از آنچه بانک مرکزی از بانک‌ها دریافت می‌کرد و دو جلوگیری از اضافه برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی بود. در کنار این دو هدف اصلی هدف‌هایی مانند اعمال سیاست‌های پولی مناسب، کنترل پایه پولی، تقویت بنیه مالی بانک‌ها و نهایتا کاهش نرخ سود تسهیلات هم مد نظر قرار می‌گرفت.
در این بین بانک مرکزی به عنوان تنظیم‌کننده بازار، تمام امور مربوط به برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، تدوین مقررات، نظارت، کنترل و تسویه معاملات را عهده‌دار و قرار شد برای اعمال سیاست‌های پولی در بازار شرکت کند.

ابزارهایی که مورد استفاده قرار نگرفت

برای این کار سه ابزار یعنی تودیع وجوه به صورت سپرده سرمایه‌گذاری، خرید و فروش دین و معاملات اوراق مشارکت و گواهی سپرده به عنوان ابزارهای مورد استفاده در این بازار معرفی شد. در چند سالی که از فعالیت رسمی بازار بین بانکی می‌گذرد تنها ابزار مورد استفاده تودیع وجوه به صورت سپرده سرمایه‌گذاری بوده و ابزارهای دیگر مورد استفاده قرار نگرفت. عدم استفاده از این ابزارها نیز دلایل مختلفی داشت. از جمله می‌توان به نبود تنظیم دستورالعمل خرید و فروش دین در بازار بین بانکی توسط بانک مرکزی، نرخ پایین عقود مبادله‌ای و بی‌انگیزگی بانک‌ها به خصوص بانک‌های خصوصی برای اعطای تسهیلات بین بانکی به یکدیگر در قالب خرید دین و حجم اندک فعالیت در زمینه خرید دین بین بانک‌ها و مشتریان اشاره کرد. در مورد معاملات اوراق مشارکت نیز موانعی وجود دارد. با توجه به اینکه راه‌اندازی سامانه تسویه اوراق بهادار الکترونیکی (تابا) در دستور کار بانک مرکزی بود، بانک مرکزی تصمیم گرفت به جای اوراق کاغذی از اوراق الکترونیکی استفاده کند. پس از تنظیم مقررات تابا این سامانه بین بانک‌ها و بانک مرکزی برقرار شد و ۵۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت الکترونیکی مبادله شد تا صحت سامانه تابا مورد ارزیابی قرار گیرد. اما از آنجا که سامانه تابا بین بانک‌ها و مشتریان استقرار پیدا نکرد امکان تودیع اوراق الکترونیکی قابل معامله فراهم نشد و در حد معاملات آزمایشی ماند.

به زودی خرید و فروش اوراق و سپرده امکان‌پذیر می‌شود

با این حال معاون اعتبارات بانک مرکزی می‌گوید: الکترونیکی کردن خرید و فروش اوراق در حال انجام است و بانک مرکزی از این طریق در حال ایجاد زمینه‌های لازم برای استفاده از سایر ابزارهاست. او با اشاره به اینکه در حال حاضر بانک‌ها تنها با استفاده از سپرده‌گذاری و سپرده‌گیری در این بازار تامین مالی می‌کنند به خبرنگار اعتماد گفت: اما استفاده از ابزارهایی مانند ILF یا خرید و فروش سپرده، اوراق مشارکت و اوراق تجاری نیز به زودی امکان‌پذیر خواهد شد. او با تاکید بر اینکه استفاده از این ابزارها مستلزم الکترونیکی کردن معاملات است تا نیازی به مبادلات فیزیکی اسناد و اوراق وجود نباشد، متذکر شد: از سال گذشته بانک مرکزی اقدام به الکترونیکی کردن معاملات کرده و سعی خواهد شد از این پس اوراق تنها به صورت الکترونیکی مورد معامله قرار گیرد. او با بیان اینکه به دلیل الکترونیکی نبودن بازار شرایط استفاده از تمام ابزارها تاکنون فراهم نشده است، اظهار کرد: در صورتی که فرآیند الکترونیکی کردن معاملات به طور کامل انجام شود، امکان خرید و فروش اسناد و اوراق در بازار بین بانکی به راحتی ایجاد شده و در نتیجه قابل تنزیل نیز خواهد بود.

جدول ا مار کلی معاملات بازار بین بانکی در سال ۱۳۹۴

حجم معاملات (میلیارد ریال)	میانگین نرخ (درصد)	تعداد معاملات	متوسط روزانه
۲۱,۷۱۵,۸۹۸	۲۴,۴۷	۲۳,۳۱	۷۴۹۸۰

آمار کلی عملیات بازار بین بانکی در سالهای ۱۳۹۳و ۱۳۹۴

	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	رشد (درصد)
حجم معاملات (میلیارد ریال)	۱۱,۳۸۹,۵۴۴	۲۱,۷۱۵,۸۹۸	۹۱
تعداد معاملات (فقره)	۱۷۳۷۰	۲۳۰۳۱	۳۲,۶
نرخ مرجع	۲۷	۲۴,۴۷	-۹,۳

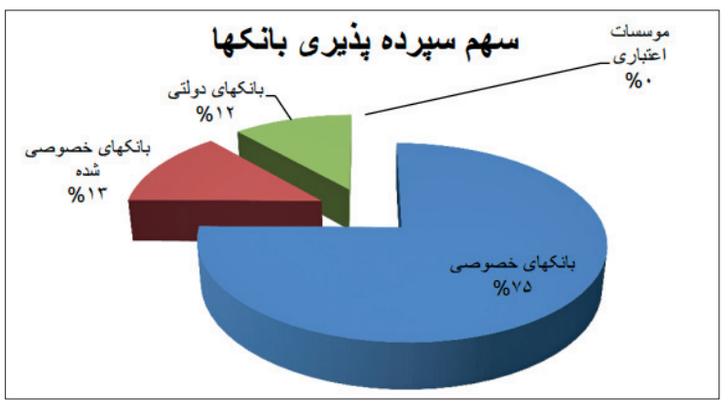

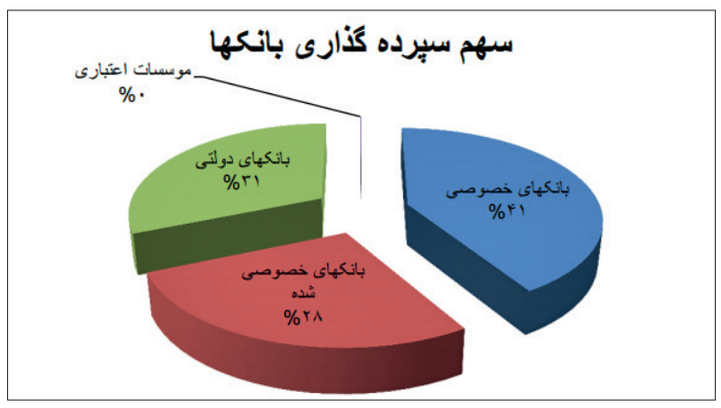

بیمه

بیمه ایران بانکدار می‌شود

ورود بیمه‌گر بدهکار به بازار پولی

گروه اقتصادی | انتظار می‌رفت بیمه مرکزی طرحی بیندیشد تا نفع مشترک بیمه‌ها با بانک‌های‌شان از این گره‌خوردگی خارج شود و بیمه‌ها دست‌شان برای دور زدن بیمه‌گزاران مانند امروز باز نباشد، اما نه تنها این اتفاق نیفتاده است، بلکه بزرگ‌ترین بیمه کشور، یعنی بیمه ایران که وابسته به دولت است هم قصد دارد بانکی تاسیس کند تا از این راه سود بیشتری به دست آورد. این در حالی است که نظام پولی کشور مشکلات گوناگونی دارد و افزایش تعداد بانک‌ها می‌تواند به تشدید بحران در این زمینه بینجامد. اضافه شدن یک بانک دیگر آن هم در شرایطی که بانک مرکزی خیال ادغام بانک‌های موجود را دارد، مشخص نیست با چه دلایلی توجیه می‌شود. اوایل امسال بود که در دیدار خبرنگاران با ولی‌الله سیف، رییس کل بانک مرکزی، اعلام شد ۳۱ موسسه مالی و پولی در کشور وجود دارند که بسیاری از آنها در گیر مشکلاتی از جمله کفایت سرمایه هستند و بسیاری از آنها باید با یکدیگر ادغام شوند و به ۱۰ موسسه کاهش پیدا کنند. در چنین فضایی بیمه ایران از تاسیس بانکی وابسته به خود می‌گوید. البته بیمه‌گران بیمه ایران حق دارند. چراکه بیمه‌های بانکدار این روزها از محل داشتن بانک وابسته به خود سودهای کلانی می‌برند. بیمه‌های بانکدار، با سپرده‌گذاری حق بیمه‌های بیمه‌گزاران عمر و زندگی در حساب‌های بانکی، سود بیشتری را نصیب خود کرده و بیمه‌گزاران را دور می‌زنند. بر اساس قانون، شرکت‌های بیمه متعهد می‌شوند با پولی که هر سال از بیمه‌گزاران دریافت می‌کنند، سرمایه‌گذاری کرده و سود حاصل از این سرمایه‌گذاری را به حساب بیمه‌گزار واریز کنند. قانون می‌گوید این سود باید ۸۵ درصدش به بیمه‌گزار و ۱۵ درصد به شرکت بیمه تعلق گیرد. اما بیمه‌ها برای آنکه سهم‌شان را از این سود به دست آمده بالا ببرند؛ ترفندی به کار می‌برند - البته در بیمه‌های بانکدار کاربرد دارد- که به آنها اجازه می‌دهد سودی بسیار بالاتر از پیش‌بینی‌ها را کسب کنند. بر اساس این ترفند شرکت‌های بیمه، حق بیمه‌های دریافتی از بیمه‌گزاران عمر و زندگی را با توجه به وجود خلأ قانونی تماما در بانک‌ها سپرده‌گذاری می‌کنند. از آنجا که نرخ سود سپرده‌های بانکی امروز ۱۵ درصد است، سودی که به بیمه‌گزاران اعلام و به حساب او واریز می‌شود حول و حوش این رقم است. اما در سوی دیگر ماجرا این بیمه‌ها در بانک‌های خودشان منابعی به دست آورده‌اند که با سرمایه‌گذاری آنها در بازارها و بخش‌های مختلف سود ۲۵ تا ۳۰ درصدی می‌برند. این ترفند علاوه بر سودهای کلانی که نصیب این شرکت‌های بانک- بیمه می‌کند، ترفندی برای دور زدن بیمه‌گزاران هم هست که با گرفتن پول از آنها و گذاشتن این وجوه در بانک مرتبط با شرکت بیمه‌گر، راه‌ها برای انباشت سود و نوعی سوداگری باز می‌شود. مشکلات عدیده نظام پولی کشور و بانک‌ها، سبب شدند تا در سال‌های گذشته، اقتصاد به اعماق بیشتری از بحران فرو رود و حل مشکلات این بخش تبدیل به کلاف سردرگمی شود که پس از گذشت بیش از ۴۰ ماه از آغاز کار دولت یازدهم و بیش از یک سال از توافق هسته‌ای با غرب، کماکان مشکلات این بخش سر جای خود باقی بمانند. با اضافه شدن بانک‌ها، به ویژه آنها که بحران دارند، به بازار بیمه، می‌تواند مشکلات به این بخش نیز تعمیم پیدا کند. اما خلأ قانونی که در ابتدای گزارش به آن اشاره شد را در آیین‌نامه ۶۰ می‌توانید ببینید. آیین‌نامه‌ای که مشخصا می‌گوید بیمه‌ها موظفند حداقل ۳۰ درصد از حق بیمه‌ها را در بانک‌ها سپرده‌گذاری کنند اما هیچ حداکثری را مشخص نکرده و دست بیمه‌ها را برای سپرده‌گذاری صد درصدی این منابع در بانک‌ها باز گذاشته است. بنابراین بیمه‌های بانکدار ترجیح می‌دهند؛ حق بیمه‌های تجمیع شده به خصوص در بخش بیمه‌های عمر و زندگی را تماما به حساب‌های بانک خود ببرند تا نهایتا رقمی حدود ۱۵ درصد سود به بیمه‌گزاران بپردازند و خودشان با سرمایه‌گذاری سپرده‌ها در دیگر بازارها، سودهای کلان‌تری در جیب بگذارند. برای روشن‌تر شدن ماجرا با مثال موضوع را توضیح می‌دهیم. فرض کنید بیمه «الف» با حق بیمه‌های جمع شده در حساب ذخیره ریاضی، تصمیم می‌گیرد در بورس، فرابورس، بازار مسکن و... به نسبت‌های تعریف شده سرمایه‌گذاری کند. آخر سال مالی هم مشخص می‌شود از تمام سرمایه‌گذاری‌های خود در این یک سال توانسته حدود ۲۵ درصد سود به دست آورد. شرکت بیمه بر اساس قانون موظف است ۸۵ درصد از این ۲۵ درصد سود به دست آمده را به حساب بیمه‌گزار واریز کند و ۱۵ درصد دیگر را خود شرکت بردارد. حال بیمه «ب» به جای سرمایه‌گذاری در این بخش‌ها کل حق بیمه‌ها را در بانک متعلق به خود سپرده‌گذاری می‌کند. آخر سال مالی سودی که به بیمه‌گزار اعلام می‌شود ۱۵ درصد نرخ سود رسمی سپرده‌های بانکی است که ۸۵ درصدش به حساب بیمه‌گزار و ۱۵ درصدش به حساب بیمه می‌رود. اما بیمه «ب» با پولی که در بانک خود سپرده‌گذاری کرده در بخش‌های بورس، فرابورس، بازار مسکن و... سرمایه‌گذاری می‌کند و ۲۵ درصد سود می‌برد که هیچ سهمی از آن برای بیمه‌گزار تعریف نشده است.
اهمیت بیمه ایران در بازار بیمه‌گری کشور به اندازه‌ای است که ورود آن به حوزه بانکداری می‌تواند به مهم‌ترین خبر اقتصادی کشور تبدیل شود. این مهم البته بعید است سرانجام خوبی داشته باشد، چرا که تنها شرکت بیمه‌گر دولتی ایران بیشترین مطالبات معوق در این بخش را هم از آن خود کرده و حالا ورود چنین شرکتی به بازاری که یکی از معضلات آن مطالبات معوق است، به اندازه کافی بدبینی‌ها را بر می‌انگیزد. در این میان نه روسای بیمه مرکزی و نه بانک مرکزی از اظهارنظر خودداری می‌کنند و همین سکوت را می‌توان به رضایت آنها از این رویه تعبیر کرد. بی‌توجهی به این مسائل موجب می‌شود، مسوولان بعدی، مشکلات را به گردن پیشینیان خود بیندازند و این دور باطل باز هم ادامه پیدا کند.
مهم‌ترین بیمه کشور که تنها بیمه دولتی هم محسوب می‌شود، یعنی بیمه ایران، تا به حال به چنین ترفندی دست نزده بود، اما به نظر می‌رسد این شرکت دولتی هم برای آنکه از غافله عقب نماند، می‌خواهد همرنگ جماعت شود. بیمه ایران، با ۱۶۷۶ میلیارد تومان و سهم ۳۲/۰۱ درصدی از بازار حق بیمه تولیدی کشور در سه ماهه اول سال ۹۵ در حال از دست دادن سهم از بازار بیمه است و این روند نشان می‌دهد که سهم دولت از بازار بیمه ظرف چهار سال اخیر از ۵۰ درصد به ۳۲ درصد رسیده و ۱۸ درصد در این مدت کاهش یافته است. همچنین این شرکت، با ۴۵ درصد، بیمه دانا با نزدیک به ۱۰ درصد، آسیا با ۹ درصد، البرز ۷ درصد، و پارسیان با ۵ درصد سهم از کل خسارت بازار بیمه بیشترین خسارت‌ها را پرداخت کرده‌اند و این پنج شرکت روی هم بیش از ۷۶ درصد خسارت‌های صنعت بیمه را پرداخت کرده‌اند. این در حالی است که این ۵ شرکت روی هم ۶۳ درصد حق بیمه تولیدی یا درآمد شرکت‌های بیمه را جذب کرده‌اند و فاصله سهم آنها از درآمد و خسارت بازار بیمه حدود ۱۳ درصد بوده است.